

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

Selska cesta 112a, 10 000 Zagreb, tel/fax: 482 00 94; cms@cms.hr; www.cms.hr

OSTVARIVANJE PRAVA MANJINA:

integracija ili sukob i podjela?

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Projekt "Neka se i glas građana čuje"
Projekt je sufinancirala Europska unija u sklopu Europskog socijalnog fonda – "Ulaganje u budućnost"

Sadržaj ove publikacije/emitiranog materijala isključiva je odgovornost Centra za mirovne studije
Stajališta izražena na ovom izlošku ne odražavaju nužno stajalište Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

EUROPSKA UNIJA

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

Ostvarivanje prava manjina: integracija ili sukob i podjela?

U europskom kontekstu ljudska prava i prava nacionalnih manjina definira Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina i Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima koje je sastavilo i prihvatilo Vijeće Europe. Republika Hrvatska je potpisnica oba dokumenta te ima i Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina donesen u prosincu 2002., Urede za ljudska prava i nacionalne manjine, Hrvatski sabor ima Odbor za ljudska prava i nacionalne manjine, a postoji i Ombudsman - pučki pravobranitelj koji se bavi zaštitom ljudskih i manjinskih prava.

Prema Ustavu RH nacionalna manjina skupina je hrvatskih državljana čiji su pripadnici tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja. U Ustavu RH su nabrojane 22 manjine: Srbi, Česi, Slovaci, Talijani, Mađari, Židovi, Nijemci, Austrijanci, Ukrajinci, Rusini i drugi, koji su njezini državljani, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava.

Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnih prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina, između ostalog **služenje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi**. Zakone (organski zakoni) kojima se uređuju prava nacionalnih manjina Hrvatski sabor donosi dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Popis 2011. pokazuje da u Hrvatskoj živi 4 284 889 stanovnika, udio Hrvata u nacionalnoj strukturi stanovništva je 90,42% odnosno 3 874 321, Srba 4,36% odnosno 186 633, Bošnjaka 0,73%, Talijana 0,42%, Albanaca 0,41%, Roma 0,40% odnosno 16 975, dok je udio ostalih pripadnika nacionalnih manjina pojedinačno manji od 0,40%. Udio osoba koje su se regionalno izjasnile jest 0,64%, a osoba koje se nisu željele izjasniti jest 0,62%. Udio pripadnika nacionalnih manjina iznosi 7,67% odnosno 410 568, dok je u Popisu 2001. iznosio 7,47%.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma pripadnika nacionalnih manjina

Sukladno članku 12. Ustava Republike Hrvatske, u službenoj je uporabi hrvatski jezik i latinično pismo, a u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenju se uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom.

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 13. prosinca 2002. godine propisuje da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo slobodno služiti se svojim jezikom i pismom, privatno i javno, uključujući pravo na jezik i pismu kojim se služe isticati oznake, napise i druge informacije u skladu sa zakonom.

Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se na području jedinice lokalne samouprave kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave, kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima i kada je to propisano statutom lokalne jedinice.

Za određivanje broja pripadnika nacionalne manjine radi provođenja odredbi ovoga članka mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva.

Primjer uvođenja dvopismenosti u Vukovar

Gradsko vijeće Grada Vukovara na 2. sjednici održanoj 14. srpnja 2009. godine donosi **Statut Grada Vukovara**, u kojemu stoji sljedeće:

U skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i ovoga Statuta, pripadnici srpske nacionalne manjine imaju pravo slobodne uporabe srpskog jezika i ćirilčnog pisma u društvenom i javnom životu, te u službenoj komunikaciji u javnim poslovima iz samoupravnog djelokruga Grada Vukovara.

Popis stanovništva 2011. godine, stanovništvo po narodnosti u Gradu Vukovaru:

Ukupno 27 683 stanovnika, Hrvati 15 888, Srbi 9 654.

U Gradu Vukovaru, prema rezultatima Popisa stanovništva 2011. godine, pripadnici srpske nacionalne manjine čine 34,87 % stanovništva Grada Vukovara, te slijedom toga ostvaruju pravo na uporabu srpskog jezika i ćirilčnog pisma na području Grada po sili zakona.

Gradsko vijeće Grada Vukovara na 2. sjednici održanoj 4. studenoga 2013., donosi Statutarnu odluku o izmjenama i dopunama Statuta Grada Vukovara, u kojoj stoji sljedeće:

U Statutu Grada Vukovara u članku 2. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi: „**Područje Grada Vukovara mjesto je posebnog pijeteta na žrtvu Domovinskog rata.**”

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3. iza kojeg se dodaje novi stavak 4. koji glasi: „**U Gradu Vukovaru službeni jezik i pismo su hrvatski jezik i latinično pismo.**”

Ministarstvo uprave (koje je nadležno za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina) donijelo je odluku temeljem obavijesti Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Vukovara kojom **obustavlja od primjene statutarnu odluku kojom se definira da se područje Grada Vukovara u cijelosti izuzima od primjene odredaba Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj**. Za ostale odredbe Statutarne odluke, uključujući i odredbu da se Vukovar proglašava mjestom posebnog pijeteta na žrtvu Domovinskog rata, utvrđeno je da su u skladu s Ustavom i zakonom.

Građanska inicijativa "*Stožer za obranu hrvatskog Vukovara*" započela je **prikupljanje potpisa za referendumsko pitanje** koje glasi: "*Jeste li za to da se članak 12. stavak 1. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ('Narodne novine', br. 155/02., 47/10., 80/10. i 93/11.) mijenja tako da glasi: 'Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se na području jedinice lokalne samouprave, državne uprave i pravosuđa, kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje polovinu stanovnika takve jedinice.'*"

Državni zavod za statistiku, uz statističku grešku od 2,53 posto, utvrdio je da je **prikupljeno 576 388 vjerodostojnih potpisa birača**, odnosno, više od 10 posto od ukupnog broja upisanih birača u Republici Hrvatskoj.

Nakon dovoljno prikupljenih potpisa, Vlada RH je poslala ovo pitanje na ocjenu ustavnosti na Ustavni sud, koji je na sjednici održanoj 12. kolovoza 2014. donio odluku da o predloženom referendumskom pitanju iz točke I. ove izreke **nije dopušteno raspisivanje referenduma**.

Odluka Ustavnog suda

O predloženom referendumskom pitanju nije dopušteno raspisivanje referenduma. Gradsko vijeće Grada Vukovara dužno je u roku od jedne godine od dana objave ove odluke u "Narodnim novinama" u Statutu Grada Vukovara izrijekom propisati i urediti, za cijelo područje odnosno za pojedine dijelove područja Grada Vukovara, **individualna prava pripadnika nacionalnih manjina na službenu uporabu svoga jezika i pisma, u opsegu koji ne ugrožava samu bit tih prava, a istodobno uvažava potrebe većinskog hrvatskog naroda koje izviru iz još uvijek živih posljedica velikosrpske agresije početkom 90-ih godina 20. stoljeća te potrebu pravednog i pravilnog tretmana srpske nacionalne manjine na području Grada Vukovara.**

Vlada RH dužna je u roku od jedne godine od dana objave ove odluke u "Narodnim novinama" uputiti u parlamentarnu proceduru **izmjene i dopune Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u kojima će urediti prikladan pravni mehanizam za slučajeve kad predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave ne provode obveze iz Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina, odnosno opstruiraju njegovu provedbu.**

U razdoblju do donošenja izmjena i dopuna Zakona o upotrebi jezika i pisma nacionalnih manjina nadležna državna tijela neće provoditi taj zakon na području Grada Vukovara uporabom prisilnih mjera.

Detaljna obrazloženja Ustavnog suda i argumenti Stožera za raspisivanje referenduma

Ustavni sud:

Ustav RH ne određuje uvjete (postotak potreban) za službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama. Uvjete određuje zakonodavac (to jest zakoni koje donosi Hrvatski sabor). Ustava **definira RH kao demokratsku državu gdje su nacionalna ravnopravnost, poštovanje prava čovjeka i vladavina prava najviše vrednote ustavnog poretka i moraju se ostvarivati bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi.** Izražavanje etničkog identiteta ili isticanje manjinske svijesti također su važni za pravilno funkcioniranje demokracije. U odnosima većine i manjine, pluralizam pretpostavlja dijalog i duh kompromisa, pa i **različite ustupke na strani većinskog naroda u cjelini koji su opravdani radi održavanja i unaprjeđenja ideala i vrijednosti demokratskog društva. Riječ je o stalnoj potrazi za ravnotežom koja će osigurati pravedan i pravilan tretman manjina i izbjeći bilo kakvu zlouporabu dominantnog položaja.**

Ustav je prihvatio mogućnost da se u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu uporabu uvede i drugi jezik te ćirilčno ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom. Dakle, **povećanje praga mora biti opravdano razlozima za koje se može reći da izviru iz demokratskog društva utemeljenog na vladavini prava i zaštiti ljudskih prava. Predloženo povećanje praga za službenu uporabu jezika i pisma proteže se na sve nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, a prostorno obuhvaća sve općine i gradove na državnom teritoriju. Mora postojati prijevka društvena potreba za povećanjem postojećeg praga.** Ovaj prijedlog stoga nema racionalnu osnovu.

Stožer navodi ove argumente kao valjane za povećanje praga:

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina propisuje TRI alternativne osnove:

1. Sam Ustavni zakon - 1/3 u jedinici lokalne i područne samouprave
2. Međunarodni ugovor - npr. Italija - Hrvatska u odnosu na Istru
3. Lokalni statut - npr. Česi u Daruvaru

Predloženom promjenom mijenja se samo uvjet za ostvarivanje prava po prvoj osnovi - samom Ustavnom zakonu - **to znači da se za manjine čije je predmetno pravo regulirano međunarodnim ugovorom (Talijani) ili lokalnim statutom (Česi u Daruvaru) ništa neće promijeniti.**

Ustavni sud - ustavni zahtjevi nisu usmjereni prema procjeni bi li predložena nova regulacija "štetila" kolektivnim pravima nekih nacionalnih manjina, nego bi li im pridonijela odnosno bi li ih unaprijedila.

Stožer: "Pravo na ravnopravnu službenu upotrebu jezika bi ostalo istog opsega (odnosno i dalje bi se ploče stavljale na Sudove i državne institucije), ali bi se predloženom izmjenom promijenio uvjet za ostvarivanje toga prava (postotak koji manjina treba činiti u gradu ili općini)."

Ustavni sud: ako nacionalna manjina ostane bez mogućnosti službene uporabe svoga jezika i pisma u nekoj općini odnosno gradu, onda se činjenica da nije došlo do smanjenja opsega tog prava s aspekta te manjine čini posve irelevantnom. **Nacionalna manjina makar imala 100% udio u stanovništvu nekog grada ili općine, ostaje nacionalna manjina. Je li neka zajednica manjinska ili nije, određuje se s obzirom na njezin udio u ukupnom stanovništvu države.**

Stožer: Nakon najave Vlade RH da će provesti Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, nekoliko je stradalničkih i braniteljskih udruga te Stožer uputio priopćenje u kojem se kaže da još **uvijek nije sazrilo vrijeme za to jer se to pismo doživljava kao simbol stradanja. Jasno je zatraženo da se donese Moratorij** (dok se ne steknu uvjeti za to).

Uz to, Stožer tvrdi da se pravo srpske nacionalne manjine u Vukovaru ostvarilo na temelju **nesređenih prebivališta i boravišta** te same metodologije popisa stanovništva. Provedbom **ovog zakona se narušava i teško stečeni goli mir i začetci istinskog oprostata i pomirenja te je njegova provedba štetna** - njegovom se provedbom narušava zdravlje ljudi, direktnih stradalnika domovinskog rata sa osobnim iskustvom stradanja i članovima njihovih obitelji.

Moratorij se već u Hrvatskoj provodio, primjerice za služenje vojske srpske etničke zajednice u trajanju od 10 godina. Još uvijek je u RH na snazi jedan Moratorij, onaj na učenje novije hrvatske povijesti.

Kao jedno od mogućih rješenja Stožer predlaže projekt Vukovar - 'Mjesto posebnog pijeteta' kako bi **Vukovar kao simbol** bio pod pokroviteljstvom Sabora **zaštićen na razini Ustavnog zakona i kao takav izuzet od dvojezičnosti i izvođenja himne Republike Srbije**.

Pozivaju se i na **680 000 potpisa** na peticiju kojom su građani iskazali želju da odluče o tome što žele sa Vukovarem i kakva pravila moraju vladati u Vukovaru ali i cijeloj RH.

Ustavni sud: potvrđuje da je "u vrijeme mirne reintegracije "hrvatskog Podunavlja" Republika Hrvatska pristala na petogodišnji moratorij (od školske godine 1997./1998. do zaključno školske godine 2002./2003.) o učenju najnovije hrvatske povijesti (za razdoblje od 1989. do 1997.) u školama na srpskom jeziku, pridonoseći tako integraciji srpske nacionalne manjine u hrvatsko društvo. **Iako je Odluka o moratoriju na hrvatsku povijest formalno prestala važiti, nastavljena je njezina de facto primjena.** Čini se da ni do danas taj problem nije sustavno riješen jer još uvijek nije prihvaćen tzv. Separat (Dodatak udžbenicima za najnoviju povijest) za nastavnike i profesore povijesti."

Ustavni sud potvrđuje i točnost tvrdnji da je postignut dogovor o dvogodišnjem moratoriju na vojnu obvezu pripadnika srpske nacionalne manjine s tog područja. Ministar obrane Republike Hrvatske, koji ga je bio ovlašten produljiti, iskoristio je tu ovlast 15. siječnja 2000., tako da je moratorij bio produžen za još godinu dana.

Ustavni sud razumije životne probleme i duboke individualne i kolektivne traume građana Grada Vukovara koji svoje korijene vuku iz razarajuće velikosrpske agresije na Grad Vukovar poduzete u osvajačkom ratu za hrvatski teritorij (Deklaracija o Domovinskom ratu Hrvatskog sabora, "Narodne novine" broj 102/00.) i iz teških zlodjela prema njegovim stanovnicima.

Ali predloženo referendumsko pitanje je jedno, a nešto su posve drugo kolektivni osjećaji nepravde povezani s ratnim traumama i teško podnošljivi uvjeti života s kojima su suočeni mnogi građani Grada Vukovara. **Međutim, tražiti raspisivanje referenduma s porukom da se ćirilica u Gradu Vukovaru "doživljava kao simbol stradanja" duboko je uznemirujući čin koji napada pismo kao univerzalnu civilizacijsku tekovinu ćovječanstva koja određuje sam identitet hrvatske ustavne države.**

Ostali argumenti ZA i PROTIV dvopismenosti u Vukovaru

Lingvistkinja i autorica knjige “Jezik i nacionalizam” Snježana Kordić – „*I kad bi natpisi u Vukovaru ostali samo na latinici, to bi bilo potpuno u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, u kojem piše da se manjini moraju osigurati razna prava, citiram, “na pismu kojim se služi”. A svi Srbi, i u Hrvatskoj i u Srbiji, znaju latinicu, velika većina njih čak više svakodnevno koristi latinicu nego ćirilicu. Budući da je i latinica pismo Srba, znači da je dosadašnja situacija u skladu s Ustavom. U skladu je i s Evropskom poveljom o regionalnim ili manjinskim jezicima, koja ni ne spominje različito pismo, nego govori jedino o jeziku. Kaže da manjinski jezik može biti samo onaj koji je doista različit od većinskog, da dijalekt to ne može biti, jer nije dovoljno različit. A jezik Srba čak nije ni drugi dijalekt, nego je iz istog dijalekta, iz štokavice. Dakle, prema Evropskoj povelji, ne može se u našem slučaju govoriti o dvojezičnosti. ... Ako Hrvati i Srbi govore različitim jezicima, to bi značilo da i Amerikanci i Britanci govore različitim jezicima, kao i Austrijanci i Nijemci. A to nije točno. Na standardnojezičnoj*

Novinar i kolumnist Tomislav Klauški o odluci Ustavnog suda: „*Ustavni sud je naložio Gradskom vijeću Vukovara da utvrdi li kojim gradskim četvrtima će se uvoditi dvojezične ploče, s obzirom da se moraju ltvazavati potrebe većinskog hrvatskog naroda*” – takva odluka faktički odobrava podjelu hrvatske i srpske četvrti Vukovara. Otvara i niz pitanja: koje četvrti bi se trebale odrediti kao pogodne za postavljanje ploča, a da se u njima neće naći barem jedan stanovnik koji će se sjećati žvivi posljedicama velikosrpske agresije, kako se uopće može govoriti o pojedinim četvrtima, kad se dvojezične ploče postavljaju po gradskim i državnim institucijama, a ne po kvartovima?; žvive posljedice velikosrpske agresije su osjećaji - po samoj svojoj prirodi individualni, fluidni i nepredvidivi, te se po njima ne mogu kroviti zakoni.; zašto se o žvivi posljedicama velikosrpske agresije govori 23 godine od početka rata, 17 godina od mirne reintegracije Podunavlja i tada proglašene abolicije, kao i četiri godine od uvođenja dvojezičnosti putem Statuta Grada Vukovara?

Antonija Petričušić - O čemu govorimo kada govorimo o članku 8?

„Ustavni sud je pokušao pomiriti sve sukobljene strane, a propustio jasno i nedvosmisleno istaknuti zašto provođenje prava pripadnika nacionalnih manjina na slobodu služenja svojim jezikom i pismom zahtijeva toleranciju i razumijevanje od većinskog hrvatskog naroda prema ostvarivanju manjinskih prava, a ne prilagođavanje manjine osjećajima i stavovima većine.“

„Konačno, Ustavni je sud naredio da do donošenja izmjena i dopuna Zakona o upotrebi jezika i pisma nacionalnih manjina nadležna državna tijela neće provoditi taj zakon na području Grada Vukovara uporabom prisilnih mjera. Ovo potonje (valjda) znači da vlast (MUP) neće kažnjavati one koji će razbijati dvojezične ploče. Drugim riječima, Ustavni sud traži od izvršne vlasti da se suzdrži u provedbi zakona.“

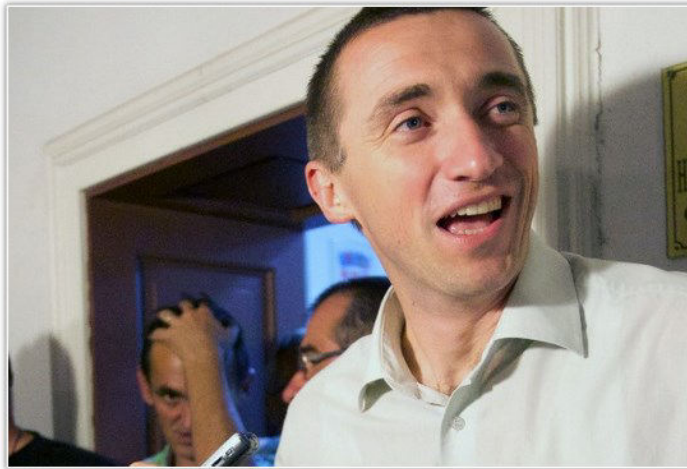
Saborski zastupnik i predsjednik Srpskog narodnog vijeća Milorad Pupovac – *„Takvom odlukom Ustavni sud omogućio je da percepcija nekog, a posebno nečijeg prava bude važnija od samog prava.“*

Ante Zvonimir Golem, nezavisni kandidat za gradonačelnika Zagreba

„Za sprečavanje uvođenja ćirilice u Vukovaru nije potrebno mijenjati, nego provesti Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, jer uvođenje ćirilice ne traži srpska manjina nego Vlada RH. To je u suprotnosti s ustavnim zakonom koji kaže da se prava nacionalnih manjina moraju primjenjivati sa svrhom razvijanja razumijevanja, solidarnosti, snošljivost i dijaloga s hrvatskim narodom. Uvođenje ćirilice izazvalo je sve samo ne solidarnost i snošljivost.“

OGLASIO SE HADEZEVOAC IVAN PENAVA

Vukovarski gradonačelnik o odluci Ustavnog suda kao 'sumraku demokracije'

"U toj odluci ima svašta. Ona je za nas obvezujuća i mi ćemo je provoditi, no ona ne rješava ništa, već upravo suprotno produžava ovo stanje. Poruka Ustavnog suda meni je neprihvatljiva i predstavlja sumrak demokracije, jer sa demokracijom nema veze", kazao je novinarima Penava.

Dan nakon odluke Ustavnog suda kojom je zabranje referendum o dvojezičnosti u Vukovaru se, osim činjenice da je dolaskom HDSSB-ove Slavice Jelinić na konstituirajuću sjednicu Gradskog vijeća ono napokon konstituirano i za njegova predsjednika izabran Igor Gavrić (HSP AS), ništa nije promijenilo, javlja [Jutarnji list](#). Čak bi se moglo reći da će zabrana referenduma, kao i ona kojom je na Gradsko vijeće prebačena loptica i naloženo mu da pitanje dvojezičnosti uskladi sa zakonom, izazvati dodatne podjele i probleme. Tome u prilog govori i žestoka kritika koju je Ustavnom sudu uputio gradonačelnik Vukovara Ivan Penava, koji je zabranu referenduma [nazvao](#) "sumrakom demokracije".

"U toj odluci ima svašta. Ona je za nas obvezujuća i mi ćemo je provoditi, no ona ne rješava ništa, već upravo suprotno produžava ovo stanje. [Poruka](#) Ustavnog suda meni je neprihvatljiva i predstavlja sumrak demokracije, jer sa demokracijom nema veze. Nespojivo mi je sa demokratskim uređenjem države, koja sebi u Ustavu tepa kako vlast proizlazi iz naroda, da postoji grupa ljudi, imenom i prezimenom njih 11 koji si daju za pravu zabraniti cijelom jednom narodu i svim građanima te države izjašnjavanje i odlučivanje po bilo kojem pitanju. S aspekta demokracije meni je jako sporno da postoji neki organ koji je iznad naroda i koji mu uvjetuje i govori što može i što ne može. To je sprječavanje vrhunca demokracije, što referendum svakako jest", kazao je Penava na konferenciji za novinare.

"Osobni stav" gradonačelnika

"U obrazloženju odluke stoji da se ona donosi u cilju [zaštite](#) demokratskih vrijednosti. Znači, štite demokratske vrijednosti na način da zabranjujete najdemokratskiji institut. To dovoljno govori o apsurdnosti odluke i sustava kojeg imamo. Ovo je hinjenje demokracije. Ova odluka govori o neslobodnom i nedemokratskom društvu, jer ispada da su narod i građani po određenim pitanjima maloumni. Tko ima sebi za pravo uzeti i reći svakom građaninu: "Ne, ti o ovome ne smiješ iznijeti svoj stav i donijeti odluku." Tko u Republici Hrvatskoj smije zabraniti hrvatskom narodu da donesu bilo kakvu odluku, ako taj narod smatra da je to za njih dobro, a imaju pravo i pogriješiti? Mislim da su ovo ostaci nekih prošlih vremena. Pravnici će se naravno potruditi uvjeriti građane kako su ovo pravne regule, a ja bih tu htio podsjetiti na misao da je narod stariji od zakona i ne radi se čovjek radi zakona, nego se zakon stvara radi čovjeka", rekao je Penava naglasivši kako je to njegov osobni stav.

"Ne bih volio da se tumači kao napad, jer i to podsjeća na neka prošla vremena. Ovo je moj stav, ne o pitanju ćirilice, već načinu odlučivanja Ustavnog suda. To su nedemokratske vrijednosti koje nisu budućnost hrvatskog društva i moderne hrvatske države", poručio je vukovarski gradonačelnik.

Da će biti problema u primjeni zakona smatra i SDSS-ov dogradonačelnik Srđan Milaković, koji je pozdravio zabranu referenduma, ali ga zabrinjava što je primjene zakona prebačena na lokalnu zajednicu "koja nije zrela riješiti to pitanje".

Milaković ipak ostavlja tračak nade da bi se lokalni političari mogli dogovoriti u kojoj mjeri će se zakon provoditi.

"Naš prijedlog će ići prema što je moguće široj primjeni zakona uz uvažavanje svih građana koji žive na ovom prostoru", poručio je Milaković, što je na tragu kompromisa kakvog je prije nekoliko mjeseci predlagao SDP, a kojim bi dvojezičnost obuhvatili državne institucije i tvrtke, što je njihov Goran Bošnjak i sada ponovio, kazavši kako je to najbolje rješenje.

Jutarnji list | Danas.hr
13.08.2014.

VEZANI ČLANAK

ODLUKA USTAVNOG SUDA
Referenduma o ćirilici neće biti

NIJE TRAGEDIJA

Stožer: Možemo biti i zadovoljni i nezadovoljni odlukom

Preporučiti Jedna osoba ovo preporučuje. Budite prvi od svojih prijatelja.

Tweet

+1

"Ne bih odluku Ustavnog suda shvaćao previše tragično te mislim da njome možemo biti i zadovoljni i nezadovoljni, izjavio je Stožerov povjerenik za pravna pitanja Vlado Iljković.

U Stožeru za obranu hrvatskog Vukovara kažu da nisu zadovoljni zbog odluke Ustavnog suda da referendumsko pitanje o ćirilici nije u skladu s Ustavom jer neće svoju ideju moći realizirati na razini cijele Hrvatske, ali napominju kako mogu biti i zadovoljni jer je Ustavni sud potvrdio neke njihove stavove.

Naglasivši kako odluku Ustavnog suda još nije vidio nego o njoj zna samo iz medija, Iljković je rekao kako su u Stožeru dakako nezadovoljni što je Ustavni sud referendumsko pitanje stožera proglasio neustavnim te kako je "sada očito da Stožer sukladno toj odluci neće svoju ideju moći realizirati na razini cijele Hrvatske".

Odluka spuštena na lokalnu razinu

"I dalje smatramo da je hvatskim građanima trebalo prepustiti da odluče o tom pitanju, ali sada Ustavni sud, ukoliko sam dobro razumio, cijelu stvar 'spušta' na razinu Gradskog vijeća Vukovara odnosno Grada Vukovara", rekao je Iljković, ponovivši kako inicijativa Stožera za održavanjem referenduma nije bila uperena protiv prava niti jedne nacionalne manjine.

"Možemo međutim biti zadovoljni činjenicom da je Ustavni sud ovom odlukom potvrdio neke stavove Stožera poput onoga da pitanje dvojezičnosti nije temeljno ljudsko nego prvenstveno političko pitanje", kazao je.

Po njegovim riječima, dio političara, medija i udruga civilnog društva posve neutemeljeno pokušava izjednačiti individualno ljudsko pravo na privatnu i javnu uporabu vlastitog jezika i pisma s kolektivnim političkim pravom na službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine.

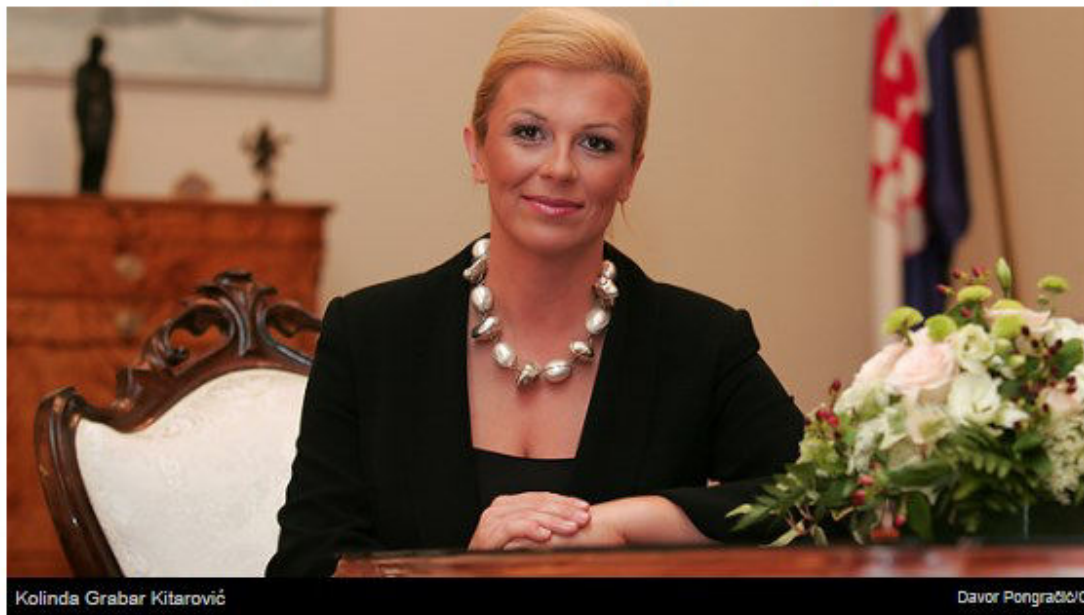
Hina/Danas.hr
12.08.2014.

VEZANI ČLANAK

ODLUKA USTAVNOG SUDA
Referenduma o ćirilici neće biti

KOLINDA O ĆIRILICI 'Znate, da je meni netko ubio djecu, ne znam bih li uspjela oprostiti'

Kolinda Grabar Kitarović

Davor Pongračić/C

Autor: Hina

Objavljeno: 15.08.2014

 Sviđa mi se 1,3 tisuća
 +1 4
 Tweet 2
 Share

 Preporučiti Ovo preporučuje 1.320 ljudi. Budite prvi među vašim prijateljima.

RIJEKA - Predsjednička kandidatkinja HDZ-a **Kolinda Grabar Kitarović** komentirajući odluku Ustavnog suda o referendumskom pitanju o ćirilici, izjavila je večeras na Trsatu kako prihvaća odluku suda, ali da je Ustavni sud uputio i na to da su dijalog, snošljivost i povjerenje važni te da je Vlada nametanjem ćirilčnih ploča postupila krivo.

VEZANE VIJESTI

Vijesti

- ▶ **ŠTO JE ODLUČIO USTAVNI SUD** 'Ploče koje su ostale ne smiju se razbijati'
- ▶ **STOŽER PREMIJERU MILANOVIĆU I BAUKU** 'Dođite u Vukovar i osobno skinite ćirilčne ploče'
- ▶ **GRADONAČELNIK VUKOVARA** 'Zabrana referenduma o ćirilici je sumrak demokracije'

"Normalno, prihvaćam odluku Ustavnog suda. Držim da moramo poštivati prava manjina i da ne smijemo odstupiti od dostignutog stupnja poštivanja manjinskih prava, ali isto tako Ustavni sud upućuje na vrlo bitnu odrednicu, a to je pitanje suživota, pitanje pomirbe i to da je dijalog, snošljivost i međusobno povjerenje među hrvatskim narodom i manjinama puno bitnije od nametanja zakona i da je Vlada, kada je nametala ćirilčne ploče, postupila krivo", izjavila je novinarima Kolinda Grabar Kitarović, nakon večerašnje središnje svete mise u povodu proslave Velike Gospe u Svetištu Majke Božje Trsatske.

Istaknula je kako je razgovarala s Vukovarcima kazavši da "kad čujete njihove priče, dođe vam plakati skupa s njima."

"Znate, da je meni netko ubio djecu, ne znam bih li uspjela oprostiti. Oni su oprostili, ali nisu zaboravili i nemojmo dirati te stare rane", rekla je Grabar Kitarović, pozvavši da se s Vukovarcima razgovara o njihovim stvarnim problemima.

Podsjetila je kako u Vukovaru puno toga nije riješeno, počevši od prava silovanih žena, muškaraca i djece, do obnove i otvaranja novih radnih mjesta.

Meni je taj čin nametanja ćirilčnih ploča od strane Vlade izgledao kao da se ljudima pokušava silom nešto nagurati, i to nije bio otpor prema manjinama i prema dijalogu, to je bilo otpor prema nametanju nečega s više instance, umjesto da se otišlo među ljude i razgovaralo s njima, zaključila je predsjednička kandidatkinja HDZ-a Kolinda Grabar Kitarović.

Dodala je kako sada ima vremena da se o tome odluči i da se preispitaju sve zakonske odredbe.

Dvopismenost u ostatku RH

Daruvar

Po prijedlogu gradonačelnika Grada Daruvara, Gradsko vijeće Grada Daruvara je 2013. godine donijelo je Statut Grada Daruvara u kojem stoji: „Na osnovu odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, **pripadnici češke nacionalne manjine ostvaruju pravo službene uporabe češkog jezika i pisma na dijelu područja Grada Daruvara i to u naseljima: Ljudevit Selo, Donji Daruvar, Gornji Daruvar, Doljani i Daruvar.**“

Popis stanovništva 2011.: 11 633 ukupno, 7 129 Hrvati, 2 485 Česi, 1 429 Srbi.

Erdut

Općinsko vijeće Općine Erdut 2001. godine donjelo je Statut Općine Erdut u kojemu stoji: Na području općine Erdut, pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma, u službenoj uporabi je srpski jezik i ćirilično pismo.

2003.g. donijelo je Odluku o dopunama Statuta Općine Erdut u kojoj stoji: Općinsko vijeće sastoji se od: 11 vijećnika srpske nacionalne manjine, 1 vijećnika mađarske nacionalne manjine, 6 vijećnika pripadnika hrvatskog naroda.

Popis stanovništva 2011.: 7 308 ukupno, 2 774 Hrvati, 3 987 Srbi

Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za 2013. godinu

Nakon rezultata Popisa stanovništva 2011. godine Ministarstvo uprave je sastavilo listu jedinica lokalne samouprave u kojima pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 stanovništva i koje su svojim statutima u obvezi urediti ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma na svom području. Pripadnici određene nacionalne manjine čine najmanje 1/3 lokalnog stanovništva u ukupno 27 jedinica lokalne samouprave i to: pripadnici srpske nacionalne manjine u 23 jedinice te pripadnici češke, mađarske, slovačke i talijanske u po jednoj jedinici.

Prema tome, pripadnicima srpske nacionalne manjine zajamčeno je pravo na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma u gradovima Vrbovsko i Vukovar te u općinama Biskupija, Borovo, Civljane, Donji Kukuruzari, Dvor, Erdut, Ervenik, Gračac, Gvozd, Jagodnjak, Kistanje, Krnjak, Markušica, Negoslavci, Plaški, Šodolovci, Trpinja, Udbina, Vojnić, Vrhovine i Donji Lapac; pripadnicima češke nacionalne manjine pravo je zajamčeno u Općini Končanica; pripadnicima mađarske nacionalne manjine u Općini Kneževi Vinogradi; pripadnicima slovačke nacionalne manjine u Općini Punitovci te pripadnicima talijanske nacionalne manjine u Općini Grožnjan – Grisignana.

Prava nacionalnih manjina u drugim europskim državama

Slovenija

Službeni jezik u Sloveniji je slovenski. U onim općinama gdje talijanska ili mađarska nacionalna manjina obitava, talijanski ili mađarski će također biti službeni jezici. Slovenija ima 1.964,036 stanovnika, od čega 1.631,363 Slovenaca. Najbrojnija manjina je srpska (38 964), hrvatska (35 642), bošnjačka (21 542), mađarska (6 243), romska (3 246), talijanska (2 258), 48 588 ljudi se odbilo izjasniti, 25 671 ljudi je u siječnju 2009. godine bilo izbrisano kao građani Slovenije (1.3% stanovništva). Samo talijanska, mađarska i romska manjina imaju ustavnu, zakonsku i institucionalnu zaštitu u Sloveniji.

Švedska

Švedska je početkom 2010. imala 9 340 000 stanovnika, najveća manjina su Finci 184 000, Jugoslaveni 129 000, Irak 73 000 i tako dalje. U Švedskoj je postoje službene statistike o porijeklu njezinih stanovnika osim državljanstva i države rođenja jer je po zakonu bilježenje podataka o nečijoj rasi, etničkoj pripadnosti ili vjeroispovjesti zabranjeno. Više od 60% ljudi koji su migrirali u Švedsku ima državljanstvo, a većina ih tamo živi dulje od deset godina.

Njemačka

U populaciji od 82 milijuna stanovnika više je od 16 milijuna ljudi stranog i(li) imigrantskog podrijetla. Malobrojne, ali tradicionalno prisutne i u pravilu teritorijalno koncentrirane zajednice Danaca, Sorba ili Frizijaca i Roma uživaju manjinsku zaštitu – jamči im se pravo na uporabu jezika, manjinske škole i ostale kulturno-obrazovne institucije, medije, koriste se svojim jezikom u lokalnim parlamentima. Turska etnička zajednica broji gotovo tri milijuna pripadnika, no ona ne uživa zaštitu svojih kulturno-identitetskih specifičnosti iz sredstava državnog proračuna niti joj se jamče mehanizmi sudjelovanja u donošenju političkih odluka, država ne financira škole na turskom jeziku i ne pomaže opstanak turskog identiteta. Od tri milijuna registriranih stanovnika turskog podrijetla, tek ih oko 70 000 posjeduje njemačko državljanstvo.

Rasprava građana i stručnjaka o prijedlogu Zakona o radu prva je u nizu od 5 rasprava koje organiziramo u sklopu projekta "**Neka se i glas građana čuje**" koji sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda – "Ulaganje u budućnost" i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva. Projekt provodi Centar za mirovne studije u suradnji s Institutom za javne financije, Srpskim narodnim vijećem te Udrugom mladih Dalj.

Ovakva vrsta rasprave predstavlja **model deliberativnog javnog mnijenja** (deliberative polling) kao jedne od metoda deliberativne demokracije koju je razvio Centar za deliberativnu demokraciju (cdd.stanford.edu) pri Sveučilištu Stanford i kao takav se u Hrvatskoj provodi po prvi puta.

Ova metoda predstavlja pokušaj da se koristi istraživanje javnog mnijenja i rasprave u kojima sudjeluju građani na nov i konstruktivan način. Ona **uključuje građane birane kao reprezentativni uzorak u rasprave o važnim političkim pitanjima**, a ključni moment je da osim rasprave građani dobivaju objektivne stručne informacije o pitanju o kojem se raspravlja te političke poglede svih zainteresiranih strana. Rasprave se mogu dokumentirati video materijalom, a dijelovi prenositi i na javnoj televiziji.

Građani koji sudjeluju u raspravama okupljaju se tokom jednog vikenda, te sa stručnjacima i političkim liderima raspravljaju o zadanoj temi i donose zaključke. **Cilj metode je pokazati da kada građani imaju dovoljno informacija i prilike raspravljati o nekoj temi donose zaključke koji nisu isključivo bazirani na ideološkoj ili iracionalnoj podlozi i koji predstavljaju važan doprinos poboljšanju političkih odluka koje se donose u Saboru.**

Organizatorice i autorice iz Centra za mirovne studije:

- **Ela Naranda** ela.narandja@cms.hr
- **Mirjana Mikić Zeitoun** mirjana.mikic@cms.hr
- **Petra Jurlina** petra.jurlina@cms.hr
- **Sandra Benčić** sandra.bencic@cms.hr

Projekt "Neka se i glas građana čuje"
Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda – "Ulaganje u budućnost"

Sadržaj ove publikacije/emitiranog materijala isključiva je odgovornost Centra za mirovne studije. Stajališta izražena na ovom izložku ne odražavaju nužno stajalište Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

Europska unija